

Kyrkogården ett meditativt rum för nutida människor - ett rum inte bara för de döda utan också för de levande

Carola Wingren, professor i landskapsarkitektur vid SLU
SKKFs rikskonferens 21 Maj 2019

Ett meditativt rum...

- Lugn och stillhet
- Tystnad
- Ljud (fågelsång, grus)
- Synintryck
- Grönska
- Symboler
- ....

...för nutida människor

- Sörjande, ickesörjande/rekreation
- Människor från olika kulturer
- Barn, ungdom, medelålders, gamla

...för de levande

- Ett rum för DET levande:
- Människor
- Växter och djur (ekosystem)
- Tankar etc

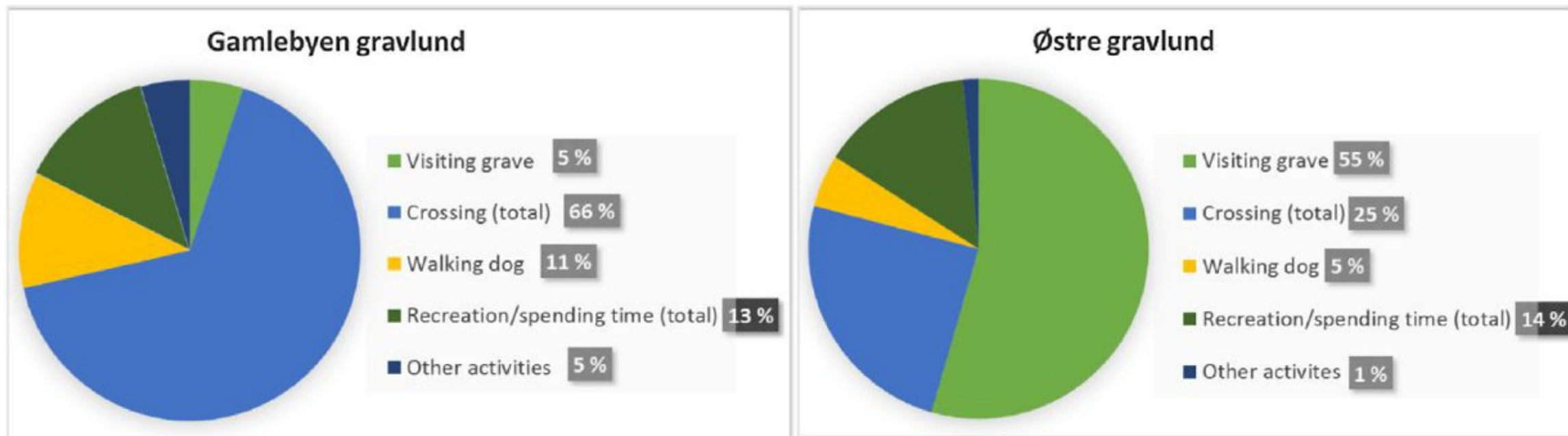
Några frågor som kan ha stor betydelse för om kyrkogården kan fungera som ett meditativt rum:

Vad gör människor på begravningsplatsen?

Vad får man göra på begravningsplatsen?

Vad kan man göra (på och omkring begravningsplatsen), om den ska fungera som ett meditativt rum?

Kyrkogården ett meditativt rum för nutida människor?

Green Urban Spaces — the role of the cemetery in multicultural and interreligious urban contexts (GRUS) (2014-2017)
Interdisciplinært projekt NIKU, NINA and NMBU.

Två fallstudier i Oslo: Gamlebyen and Østre gravlund, beteende kartering av 18 typer av aktiviteter samt semi-strukturerade intervjuer med kyrkogårdsbesökare (referens för ny kyrkogårdsutvecklingsstrategi i Oslo)

Evensen, K.H., Nordh, H. and Skår, M., 2017. Everyday use of urban cemeteries: A Norwegian case study. *Landscape and Urban Planning*, 159, pp.76-84. Nordh, H., Evensen, K.H. and Skår, M., 2017. A peaceful place in the city — A qualitative study of restorative components of the cemetery. *Landscape and Urban Planning*, 167, pp.108-117

Med tillstånd från Pavel Grabalov, PhD student,
Norwegian University of Life Sciences

Pauli kyrkogårdar i Malmö

En del av malmöbornas gröna rum (rekreation) i en stad som förtätas

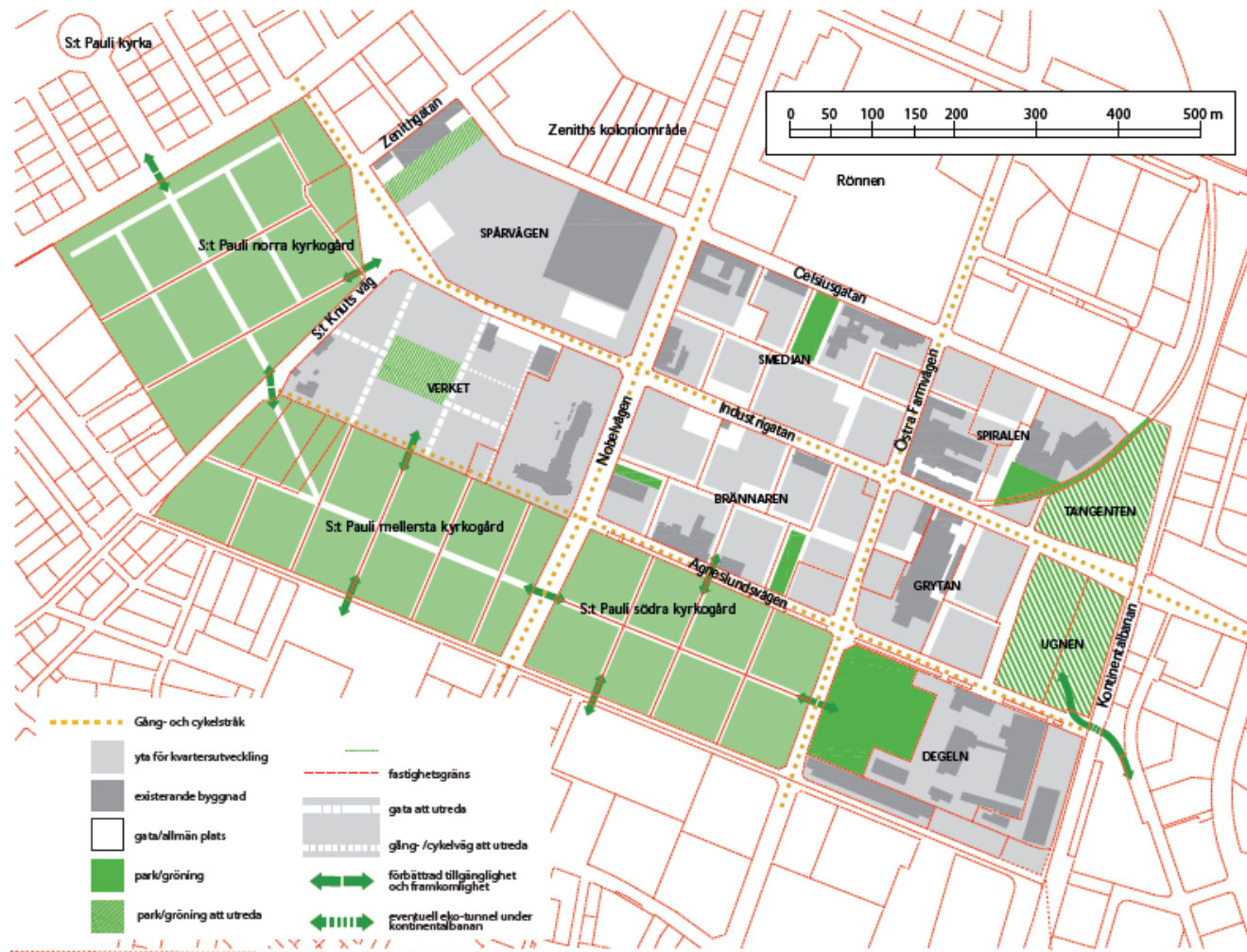
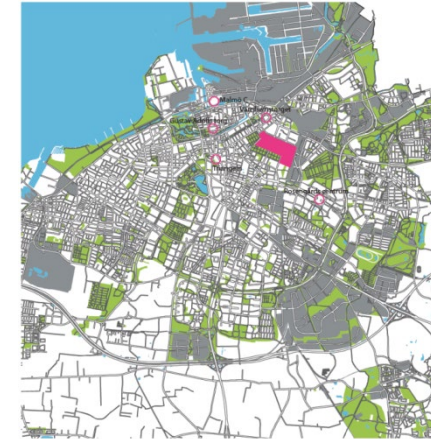

Illustration: Pernille Magnusson

Pauli kyrkogård
Centralt belägen
begravningsplats
som blir viktig för
livet i staden
(Norra Sorgenfri,
planprogram 2008)

Planområdet för områdesutveckling
Norra Sorgenfri är ca 40 hektar stort.

Pauli kyrkogårdar i Malmö

Kyrkogårdsturism

Pauli kyrkogårdar i Malmö

Jogging

(platsanalys, deltagande observation, intervjuer (5) fr PGs personliga nätverk), [online-enkät](#), social media-etnografi (analys av fotografier av kyrkogårdarna som delats på facebook och instagram)

Online- enkät - 149 svarande (76% "joggare"):

- 41% hade erfarenhet av att ha joggat på en kyrkogård
- bland «kyrkogårdsjoggarna» upplevde 54% att kyrkogårdar är speciella platser och 27% upplevde dem som vanliga gröna parker
- 58% av de svarande som inte joggat på kyrkogårdar tyckte det var respektlöst att springa där

Kyrkogårdscitat

“It is a beautiful place and also a public one. Why not make a better use – for the dead and for those who are still alive” – about S:t Pauli kyrkogårdar

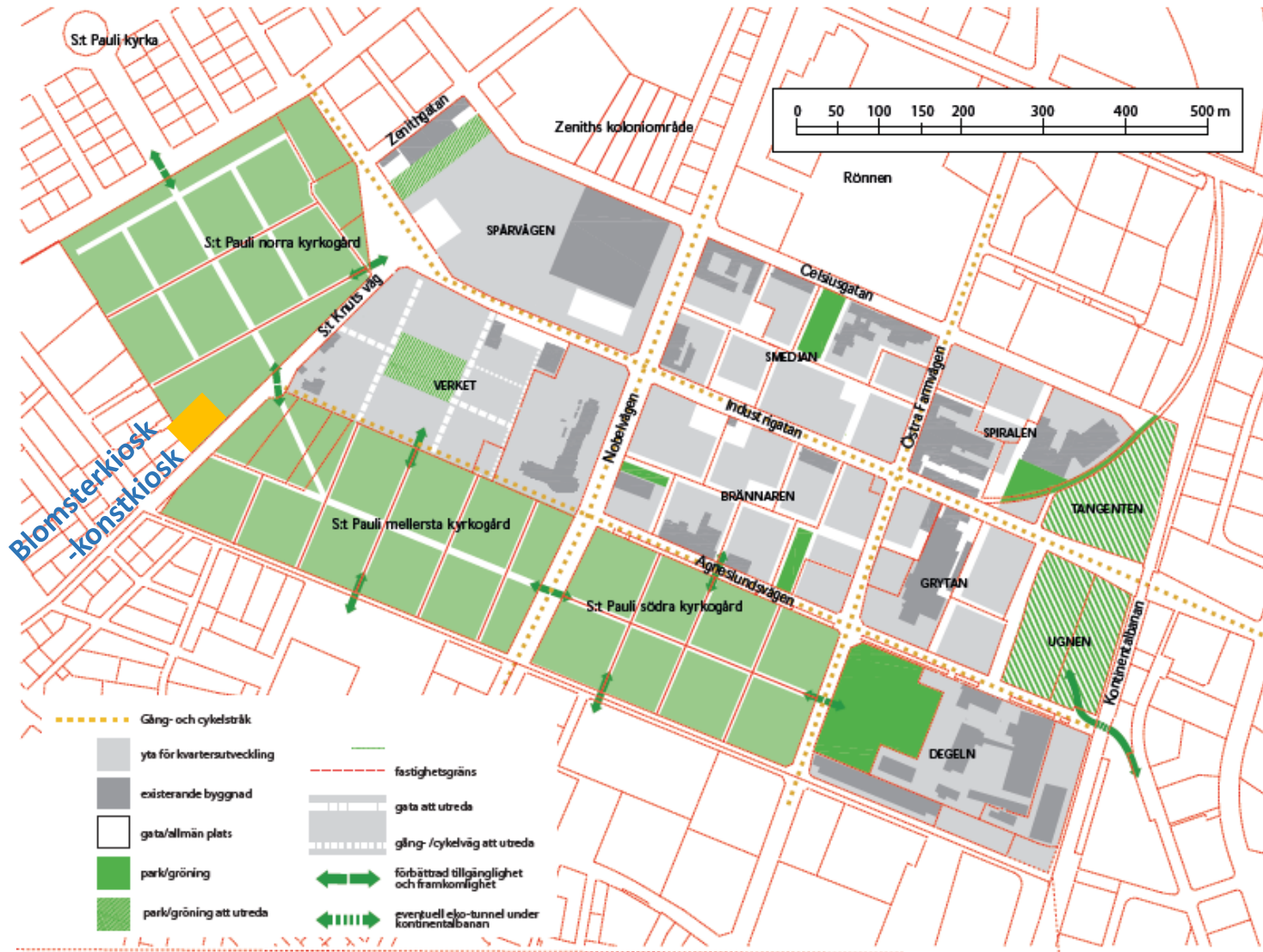
“There were some simple rules: e.g. do not run near the funeral ceremony”.

“If I were dead, I would like to have life around me and not only other people who died”.

Pauli kyrkogårdar i Malmö

En del av en stadsväv värd att diskutera i en stad som förtätas

Den före detta blomsterkiosken på St:Knuts väg i Malmö.

PREMIUM Publicerad 11/12 2018 15:51 · Uppdaterad 11/12 2018 18:11

Konstkiosk på turné i Skåne

Platsområdet för omvandlingsprojektet
Nora Sjöqvist är ut 40 hektar stort.

- Konstkiosk vill bana väg för nya tankar om hur vi kan använda våra gemensamma rum i staden.

Den före detta blomsterkiosken på St:Knuts väg i Malmö.

Skånska dagbladet

PREMIUM Publicerad 11/12 2018 15:51 · Uppdaterad 11/12 2018 18:11

Konstkiosk på turné i Skåne

Copyright Peter Dacke/Christel Lundberg/Bildupphovsrätt 2019

Konstkiosk # 1 opening on May 24, 2019 at 6-9 PM.

The exhibition is open May 24 – June 2, 2019.

Konstkiosk är ett konstprojekt i gränlandet mellan konst och arkitektur.

När våra städer förtätas måste vi värna om det offentliga rummet.

Projektet är initierat och organiserat av Peter Dacke och Christel Lundberg.

I projektgruppen ingår också Juan Carlos Peirone och Nicholas Hartman.

Projektet inviterar svenska och internationella konstnärer, arkitekter och teoretiker.

Konstprojekt, turism eller kändiskult påverkar alla kyrkogårdens möjlighet att förbli ett meditativt rum

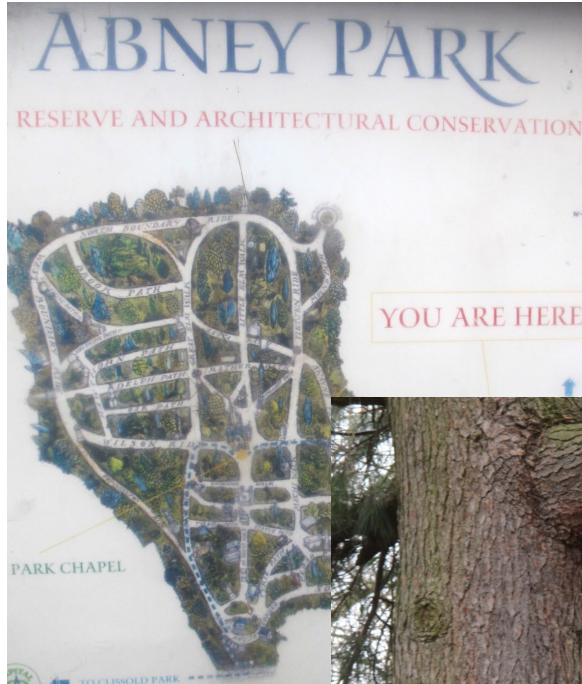

New Orleans Cemetery No 1

Pussmärken på Nicolas Cage's monument (framtida grav)

Ibland kan kyrkogården rymma alternativa aktiviteter – botanisk park och naturlekplats för barn

Abney Park Cemetery, London har en lekplats i ett hörn av kyrkogården

Kyrkogården är alltmer en del av staden.
Nya företeelser påverkar och nya krav ställs:

- Markanspråk
- Nya beteenden
- Ljud(buller)läckage in på kyrkogården
- ....

Hur samspelar det nya med nuvarande praxis/regler och hur kan man jobba strategiskt för att befintliga (meditativa) värden kan bibehållas?

Ljudlandskap - Järva begravningsplats

CAMINE — Cemetery Architecture - Meaning making Intentions, Needs and Experiences (2011-2015)

Interdisciplinärt projekt Lund, Uppsala, Linköpings universitet och SLU

Fallstudie Järva begravningsplatstävling i Stockholm – drygt 100 tävlingsbidrag

Figure 2. Aerial photo illustrating the competition area and its position in the landscape. The major road that can be seen in the photo is E18, which passes south of the area. Photo: Lennart Johansson.

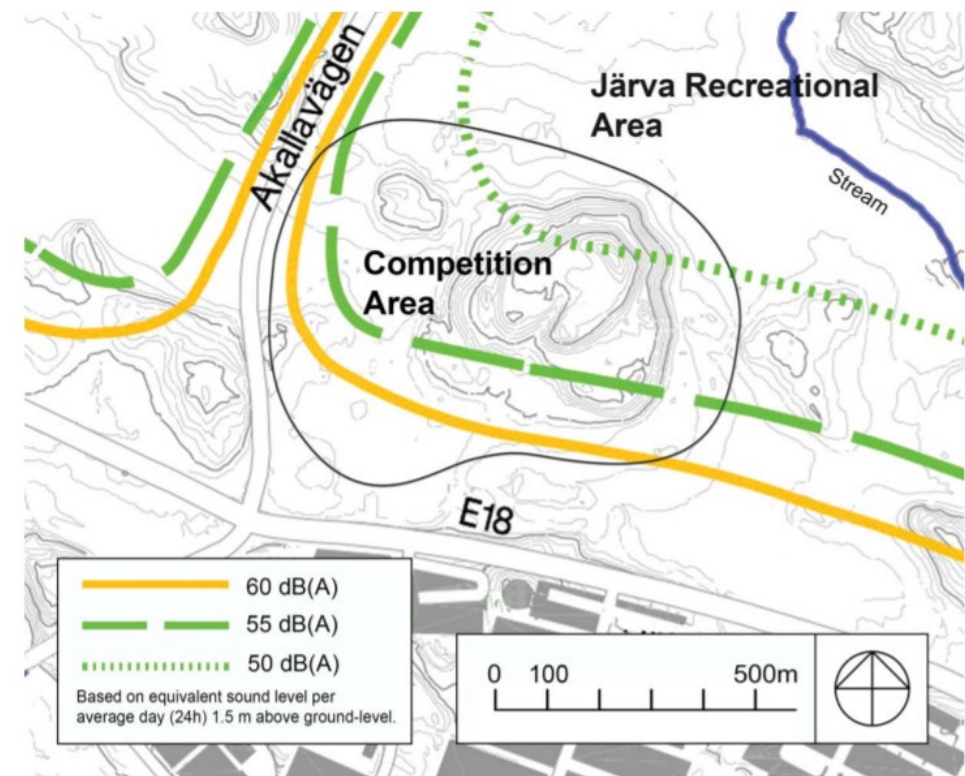

Figure 3. This noise map (cropped, translated and adapted for the purposes of our paper) was provided as part of the competition material. The map illustrates the situation pertaining at the time of the competition (thus not including the effect of infrastructural changes, cf. Figure 5).

CAMINE — Cemetery Architecture - Meaning making Intentions, Needs and Experiences (2011-2015)
Järva begravningsplatstävling i Stockholm, dokumentstudier

Table 1. Seven types of (textual) references to sonic experience relating to design were found in the competition entries.

Type of activity	Number of proposals
Water and water features	11 (10%)
Vegetation (rustling)	5 (4.5%)
Sound of birds or other animals (attracted by biotopes in the cemetery).	4 (3.5%)
Sound of steps (e.g. on gravel path)	2 (2%)
Life and movement	1 (1%)
Sound art and/or music	5 (4.5%)
Bells and/or belfry	3 (2.5%)
Total	31

Note: The table illustrates the respective count for each of these, as well as percentages in relation to all 109 proposals.

CAMINE — Cemetery Architecture - Meaning making Intentions, Needs and Experiences (2011-2015) Järva begravningsplatstävling i Stockholm, dokumentstudier

Journal of Environmental Planning and Management

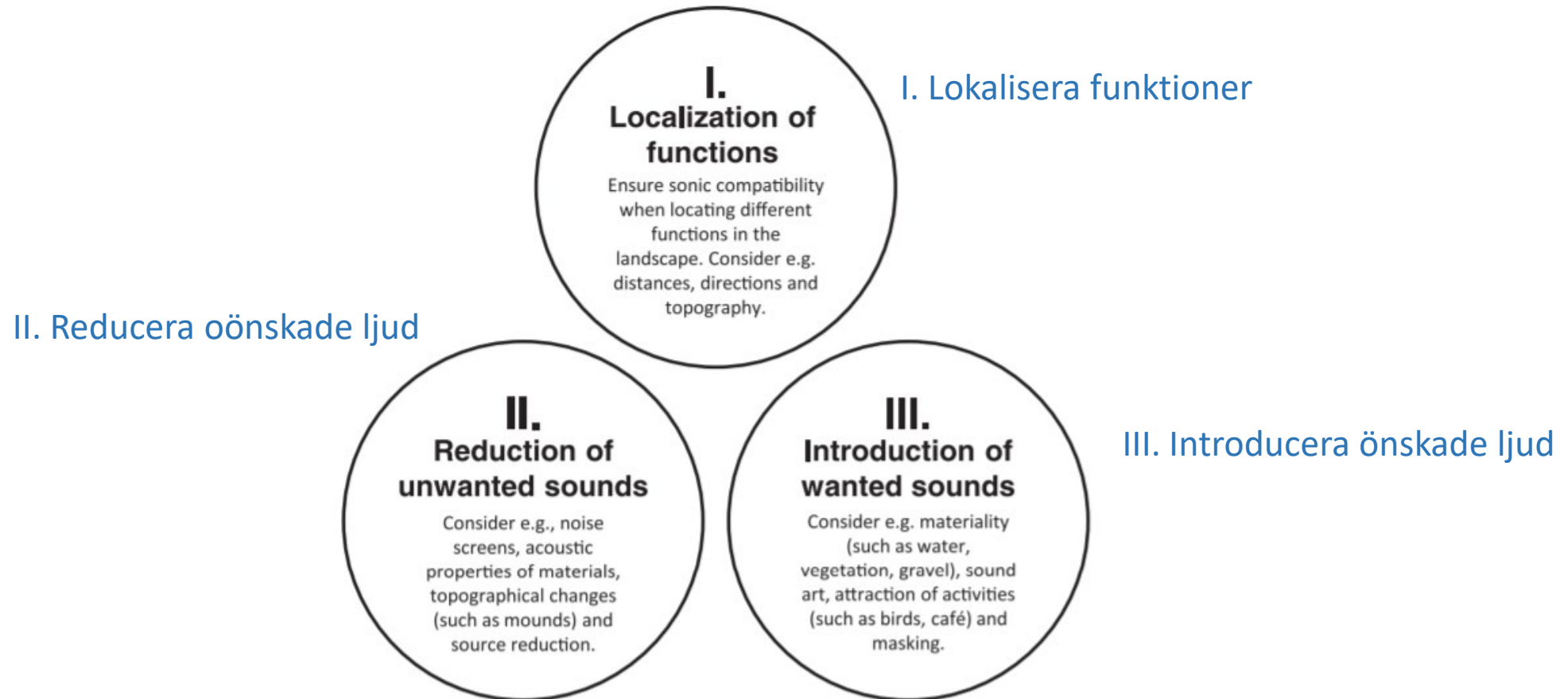

Figure 4. This model, based on three categories, was used to evaluate the design proposals.

Assistenskirkegård, Utviklingsplan 2019
i samarbejde med Schul Landskabsarkitekter

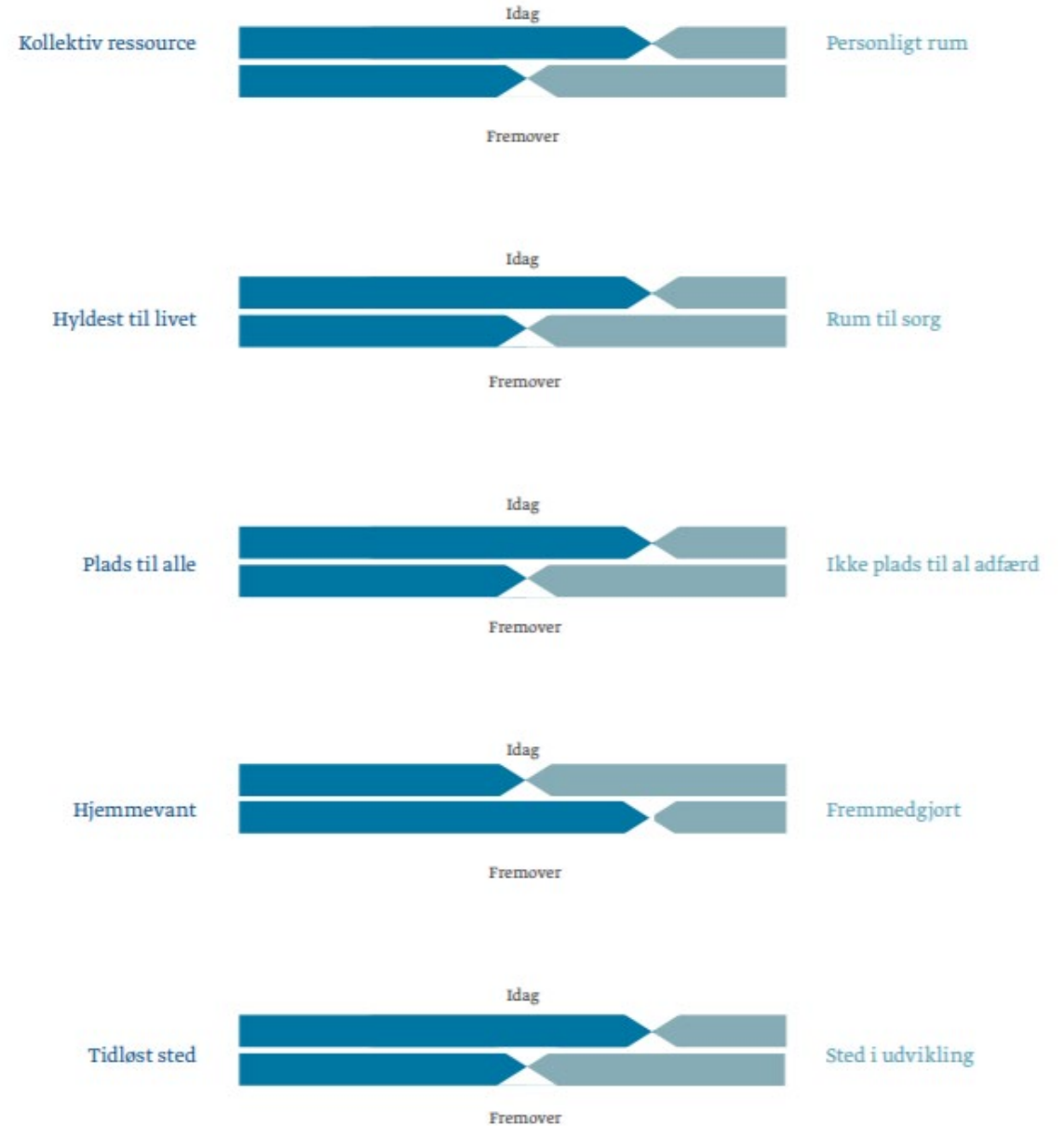
DE 5 SPÆNDINGSFELTER PÅ ASSISTENS KIRKEGÅRD

Udviklingsplanen for Assistens Kirkegård tager udgangspunkt i de fem spændingsfelter i "Politik for udvikling af Københavns Kommunes fem kirkegårde mod 2065", udgivet af Teknik- og Miljøforvaltningen - 2015. Den beskriver hvorledes: "Kirkegårdene skal fremover kunne imødekomme befolkningens ønsker til alsidige gravstedsformer og udgøre en mere aktiv del af københavnernes rekreative liv."

De fem spændingsfelter viser den kompleksitet, der er til stede på byens kirkegårde og de fungerer som et filter, der sikrer, at fokus er på at udvikle kirkegårdene på en måde, som værner om deres primære rolle som begravelsesplads samtidig med, at de udvikler sig som 'sted' og skaber mening og værdi.

Spændingsfelterne indgår som udgangspunkt for alle udviklingsplanens indsatsområder og beskrives summarisk nedenfor:

Strategier for fremtiden

Nya anspråk gör att varje förvaltning måste ställa sig nya frågor:

- (Hur) kan kyrkogården fortsatt vara ett meditativt rum?
- Vilken typ av rekreation är acceptabel?

Ska kyrkogården förbli ett meditativt rum för nutida människor, så behöver den förändras i relation till en omgivande kravfylld stad

- Begravningsplatsen behöver kanske varieras; zoonering, fredade respektive mer aktiva rum
- Förändringarna kan behöva vara mer platsspecifika (inom och mellan kyrkogårdar)
- Professionell hjälp av landskapsarkitekter, stadsplanerare etc är avgörande!

